

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

23. De veterum in Epidicticis orationibus artificio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

bellato opere distingnatnr oratio. Horum non nulla persequutus est Aphthonius in Encomio sapientia: Primum enim ab eius dignitate incipit, & ostendit sapientiam *Compositum esse Deorum possessionem, & in κτήμα Διός.*

Sapientia
lous.

Nam Iunoni nuptias, Marti bella, Vulcano fabrilis, Neptuno tribui navigationes, sapientia verò omnes indigere, *καὶ οὐκ ἄντι ἐκ τῆς αὐτοῦ σάφους.* Proinde semen esse quoddam cœli, & radium fumæ matæstatis, quo, qui inter mortales præditi sunt, hoc *διὰ τῶν πάλαιος* appellamus.

Mox ad eius necessitatem, & varias utilitates delabitur, & plenè indicat sapientiam, omnium esse temporum, omnium negotiorum propriam, nec magis pacis, quàm armorum, *πολλοὺς γὰρ ἔλα πόλεμον, ὡς εἰς ἄντι παντὶ ἄνθρωπον ἀνοήσασα, ἢ εἰς ἡμῶν μετέσχει εἰς ἀνοῦτα καὶ ἀπὸ τὰς μάχας.*

Deinde eius commoda ubique terrarum in vita ciuili percurrit, & quid imperatoribus, & belli ducibus, quid agricolis, quid nauigantibus, quid vniuerso hominum generi conferat, ostendit.

Ἀδὲ γεωργίᾳ ἀντικατὰ τὴν γῆν, καὶ τοῖς πλείοσι νέμει τὴν θάλατταν, &c.

Nec satis ipsam sapientiam in cœlum penetrant inducit, & totam superioris mundi Oeconomiam admirabili virtute complexam.

Ἄντι λαβεῖν οὐ κατέλιπον ἂ τ' ἀπορρήτων οὐρανὸς ἔχει παρ' ἑαυτῶ. Καὶ γὰρ ὁ Ἰνὴλιος περιέπετο γὰρ ἔχεται, μόνη ἔφρα τοῖς ἀνθρώποις ἔειπεν.

Quartò eius diuersos effectus artificiosè per historias explicat, vt cum dicit sapientiam Troiam cœpisse, Sapientiam Cyclopi oculum effodisse, Sapientiam Persarum robur contriuisse.

Postremò augeat à comparatione minorum & sapientiam cum fortitudine comparans, hanc longè inferioriorem, illam gloriosiorē planè declarat.

Ἐἴτα τις αὐτῶ ἀνδρείων παραβαλῶ, &c.

Ad hoc genus pertinent λόγοι, quos antiqui χρεῖας ab vtilitate nominarunt, sunt enim propriè orationes de vitis, & virtutibus, aliqua sententia complexis, quæ tractantur sc̄p̄t̄imè per paraphrales, & descriptiones rei, per causas, per contraria, per similitudines, per exempla, per veterum testimonia, quæ Aphtho-

nus in arte vocat *παραφραστικὸν τὸ ἄρτιον τὸ παντὸς, ἢ παραβολὴν παραδείγματι, μαρτύρια παλαιῶν.* Quorum omnium ars ex Libanio, Theone, & Aphthonio, vel ijs, qui ad huc nate discunt, cum cortice satis nota est.

Artes, & scientia, haud dissimili quidem ratione laudantur: Soler esim primum earum inquiri nobilitas, quæ ex inuicatoribus non raro peti solet. Deinde ostenditur antiquitas, & ortus, & progressus, & obiecti dignitas, & commoda in omnè ciuili vitæ partem longè latequè diffusa, & honores istarum artium professoribus haberi, & libri scripti, & ingeniorum claritas, & multitudo, & scientiæ veritas, & constantia, & uocessitas, & si quid huiusmodi.

De veterum in epidicticis orationibus artificio.

CAPVT XXIII.

PLacet quoque ad huius libri coronidem nonnulla de veterum in tractandis orationibus Epidictis artificio suggerere, licet superiora fiat exemplorum varietate distincta.

Primus omnium occurrit Thucydides, *ca. Aedificiorū lucus.* cuius funebri legitur oratio lib. 2. in Athenienses, qui pro patria fortiter occubuerant. Sed vt dicam, quod sentio, minime est Epidicticus, imò austerus, grandis, subhorridus, & rerum potius sincerus pronuntiator (quod dixit M. Tullius) quàm facundus laudator. Itaque hunc *ἰπιτάφιος λόγος*, quod nihil habeat admodum eximium prætermitto, summa capita delibasse contentus, in quibus dispositio admodum vulgaris, & excusationes, quas nollem hoc tempore imitari.

Partitio orationis Thucydidi.

Primum, Exordium est ab excusatione, rei *Thucydidiū* magnitudine, cum viriū tenuitate comparata. *ἰπιτάφιος* Simile est exordium Demosthenis in *ἰπιτάφιος* λόγοι. *λόγος*, cuius lib. 3. memini. Tenuitate (inquit) oratoris periclitatur fama celebritatis. Itaque fatius res magnas obuoluere silentio, quam ingenij culpa dcterere, vide Horat. Od. 6 libr. 1.

Oratio funebri Thucydidi.

Secundum, Laudationis fit initium communi, & antiquo filo. Maiores primum laudantur, et si minus ad rem: similia in Demosthenis λόγῳ ἐπιταφίῳ, & in odis Pindari, in quibus laxiora sunt huiusmodi lubrantis facultatis parerga.

Tertium, Politia Atheniensium ab optima temperie commendatur. Experti sunt autem primum Reges, deinde ἀρχοντας perpetuos: Mox Decennales, re in Democratiam, de qua hic Thucydides, adducta.

Quarta, Atheniensis res publica sectata est elegantiam cum frugalitate, Philosophiam sine mollitie. Talem temperiem laudat Plutarchus de fortuna Alex. τὸ ἀνεμείνων οὐκ ἀργόν, τὸ ἐπιπονὸν οὐκ ἀπαρμύθητον.

Quintum, Athenienses non tantum verbis, sed & operibus student. Nam sapiens oratio

sine actione, clauda virtus est, ut ait Cyrillus apud Sanctum Maximum.

Sextum, Athenienses beneficii, nec similes τῶν ἐπιτῶν κρημνῶν σοκῶν, ἀπ' ὧν ἀνδρῶν ἐμνησθῆναι βούλονται, ut ait Plutarchus.

Septimum, Confirmat narrationem ab effectis.

Octavum, Post laudem urbis, & maiorum, delabitur in laudes mortuorum, quos a fortitudine gloriae mortis commendat: De huius obitus gloria extat Arist. hymnus apud Laert. Ἀρετὰ πολύμοχθε γένει βροταίοις, &c.

Nonum, Ceteros acuit eorum exemplo, quamquam eius oratio plus habet grauitatis, quam aculeorum.

Hac autem praecipua nota visa sunt, ubi agitur de mortuorum gloria.

Vita praestantissimi cuius collata reip.

Seruius illustrat viros eius maiestatis.

Ὅχι οὐδὲ τὴν πόλιν γε τ' σφαιτέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες περισκελεῖν, καὶ κλισιῶν ἔρανον αὐτῆ περιεπέμψαι, καὶ τὴν γὰρ τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τ' ἀγῆραν ἐπαρον ἐλάμβανον, καὶ τὸν τάρον ἐπισημαστον, οὐκ ἐπ' ἀκείναι μάλιστα, ἀλλ' ἐπ' ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῶν ἐπιχρόντων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ χαίρειν ἀείμνησθε, καὶ λαλοῦντες, ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πάντων γῆ τὰς, καὶ οὐ σὺν ἁπλῶν μόνων ἐν τῇ οἰκίᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ παρορηκῶσθ' ἀρετῶν μνήμη παρ' ἑκάστου τ' γνώμης μάλλον, ἢ τῶν ἔργων ἐν διαστάσει, οὗς τὴν ὑμῶν ζήλωσαντες, καὶ τὸ εὐδαμον, τὸ ἐλευθέρου, τὸ ἡμιλευθέρου, τὸ εὐδαιμονοῦντος, οὐ γὰρ οἱ χακοπαράγοντες διχαρότερον ἀφροδίσιν ἀντὶ βίης, οἷς ἑλλῆς οὐκ ἐστὶ ἀγαθού: ἀλλ' οἷς ἡ ἐνάτη μὲν ἀβύλῃ ἐν τῷ ζῆν ἐλευθευτέλει, καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφρονημα ἐχόντι ἢ ἐν τῷ μὲν τῷ μαλακῶδῆναι, κακῶσις, ἢ ὁ μὲν ἀρετῆς, καὶ κοινῶς ἐλλῆς, ἢ μὲν γιγνώμεν, καὶ ἀναρῆναι, ἢ διαφρονημα.

Non statuerunt sua virtute fraudandam efficitatem, speciosissima eam collecta donantes: Publicè namque corpora impendentes, priuatim laudem, quæ nunquam senesceat, acceperunt: simul & honorificentissimam sepulturam, non magis eam, in qua ipsi sunt firi, quam sempiterna gloria, quæ; ut; sese quodq; offeret tempus, vel narrandi, vel imitandi, celebranda relinquitur. Quippe illustrium virorum cumulus orbis vniuersus: neque id domesticorum tantum saxorum testatur inscriptio, sed etiam sine literis in exteris gentes egressa memoria, magis apud animum cuiusq; quam apud vnas commoratur. Quos ipsi nunc ad imitandum vobis cum prosperitatis, & felicitatem existimatis esse libertatem, rursusq; libertatem esse felicitatem, nolite bellica recurre discrimina. Neque enim, qui aduersa fortuna laborant; iustis vitam contempserint, quibus spes boni non est, sed quibus aduersa commutatio, ex prospera fortuna in aduersam periclitatur. Tristiorque est viro prudenti: contumelia comes ignavia, quam per fortitudinem, & publicam spem, sine sensu futura mors.

(*)

Longè

Orationis
funeris ex
Aristide
exemplum.

Longè suavior est, mollior, & methodè in-
structior in laude Eteonei, cuius orationis
hæc sunt capita:

Primum, Exordium lenè & elegans, in quo
delineatio totius orationis. Describendum esse
scilicet Eteoneum mortuum, propter eximias
virtutes, quibus effulset.

Secundum, Virtutes mixtè Eteonei summa-
rim perstricit, apta est initijs hæc veluti præ-
cepta, & summa tantum capita delibans lau-
datio. Paucis autem multa completitur, &
plurimum habet venustatis. Exemplum attuli
ex Plineij panegyrico, & D. Gregor. Nazianz.
in Atha. ὁ φιλόσοφος ἦν ἰσχυρῶς ἐργαίτης, ταπεινὸς ὃ τῶ
φρονήματι, & cætera, quæ infra fufius.

Tertium, Laudationis initium à genere,
quod est in istis argumentis frequens. Et ap-
ud Herodianum gloriatur Commodus Imp.
ὁ μὲν ὃ μ' ἔδειξεν ἡμεῖς ἀνθρώπων, & βασιλέων.

Quartum, Breuissimè educatio, & pulchri-
tudo laudantur Sic paucis sunt perstringenda,
in quibus nihil multum eminet, nec tornan-
dum, quod ait Iulianus, nullum. Erhæe graui-
ora, quam si formæ laudem picto stylo texuif-
set. Magnum est mentem bonam in pulchro
corpore sortiri. Laudat autem in eo ῥῆσινα
τὸ νοῦν, σάρακα δὲ ἡσώσατο, vt celebratur Gre-
co proverbio, Mentem sesilem in corpore iu-
uenili. Et eos gratiores iuuenes Cato Tullij
censet, qui præ se ferant aliquid senectutis,
quod de nobilissima Virgine, & martyre Eu-
lalia cecinit acurè, vt solet Prudentius.

Moribus teneris canisicem meditata senum.

Quintum, Commendatur in eo literarum
studium, & eruditio. Vita est hæc sapientis,
Otium verò, sine literis viui hominis sepul-
tura, quod præclare dixit Seneca. Ο νοῦς
ἀεί, ὅτι χαμνέτω τὸ πῶμα δὲ θεοῖς νοήμασι, ρ,
monet Nazianz. tetrafit.

Sextum, Obseruantia in præceptorem. Exi-
mia laus eius ætatis, cui sufficit obsequij glo-
ria. Quantum autem præceptorum charitati
debeat, declarat Seneca lib. de beneficijs.

In docendo, & laborem, & redium tulit,
præter illa, quæ pereipientibus in commune
dicuntur, aliqua in stillauit, ac tradidit. Hor-

tando bonam indolem erexit, & modo laudi-
bus fecit animum, modo admonitionibus dis-
cussit desidiam: Ingratus sum, nisi illum inter
gratissimas necessitudines diligo.

Nec mirum, si Episcoporum nomen tribu-
tum olim iuuentutis moderatoribus, vt liquet
ex Oppiano, lib. 1. de venat. v. 681. Μὲν ἄρα
ἐργων ἀπο τῶν ἀδελφῶν ἰατρῶν, οἱ δὲ ἀπὸ
ἐπισκοπῶν ἐργῶν ἰατρῶν.

Episcopi
dicti mode-
ratores iu-
uentutis.
Præceptores
Episcopi mo-
tinati.

7. Celebratur eius verecandia, vbi dicitur
ἀπό τῶν ἀδελφῶν ἰατρῶν, hoc est, pudoris simulachrum.
Præclara laus apud veteres, apud quos magna
veneratio huiusce virtutis: testatur nobile di-
ctum hieroglyphicis incisum in propylæo Py-
lonis contra impudentiam. ὠ γυνώμενος, &
ἀπο τῶν ἀδελφῶν ἰατρῶν, hoc est, pudoris simulachrum.
Clemen-
te Alexandr. lib. 1. in Symbolis.

Octauum, Deploratio, & affectus, quàm
suauissimi amoris, quando non degenerant
in insanam illam natiã, quam habet Hime-
rius in simili argumento, cuius ego feci men-
tionem in libro de affectibus.

Nonum, Deus è machina consolatur affines
mortui, in quo artificiosa sophistæ peroratio;
qui per hanc prosopepæiam, & orationi plus
gratiæ, & dictis plus auctoritatis conciliat.
Verba autem non iam sunt tanquam ἐκ σκήπτρου
(quod aiunt) Θεμιστοκλέους, sed planè, quæ
videantur ex Oiaculo fusa, ita tota sententijs
illuminantur, vt vestis auro. Tales sunt istæ:

Deum è ma-
china.

Vitæ tempus etiam longissimæ breuissimum
esse, si cum æternitate comparatur, pulcherri-
mè quoque dixit Philon, in oratione Iacobi
Patriarchæ. & γὰρ ὁ μακροβιῶτα ὁ ὀλιγο-
χρονιῶτα ὁ ἀντιθέτης ἀδελφῶν ὁ ὡν.

Boni est Poëtæ ante satietatem fabulæ finem
imponere. simillima dixit Tullius in dialogo
de senectute.

Senectus autem peractio ætatis est, tanquã
fabulæ, cuius defatigationem fugere debemus,
præsertim adiuncta satietate. Et Seneca, quo-
modo fabulã, sic & vitã; non quamdiu, sed
quã benè actã sit, refert.

Hæc autem præcipua nota visa sunt.

Laus Eteonei, ex Aristide.

Diploratio
anti
Eteonei.

Ωπάντα σὺ κάλλιπε παῖδιον. Ὡς δὲ
προσπελάσῃς ἡλικίας, οὐκ ἔπιλαμθανό-

Ο Pulcherrime puer, qui cum legitimam æ-
tatem non esses assequutus, eam tamen,

Gregorius Nyssenus in funere Pulcheria.

Deploratio
patri Pul-
cheria.

Νεοβαλές ανθου, ε ουπω μ' ολον τ' χαλά-
χων θελαμψεν ηδη, το δε λαμψεν ηλ-
πιζατο, η ουτως ο τω μικρω τε, η ατελει υπερ-
λαμπερ' οπως αθροίς οαπέσθη τη χαλίω, η
πριν εις αμην προελθειν, η ολον ευωδία περα-
σαι, το ανθου αλω περι αυτου χατηρήη, η κόνις
εγένετο, ο ουτε εδρέφατό τις, ουτε εσερα-
νέσατο, αλλά μάττω η φύσις
επόνησεμ.

FLOS recens pullulans, qui nondum quidem
toto suo splendore ex gemmis, ac vaginis
emerfisset, sed partim quidem iam enituisse,
partim vero in lucem emerfurus speraretur:
nec eo minus in exigua, atque imperfecta sui
parte resplenderet: ut repente in gemma e-
marcuerit, ac priusquam ad suum vigorem
peruenisset, ac summum incrementum na-
ctus esset, totumque cum suavi odore deco-
rem panderet, atque diffunderet, ipse circa se
defluerit, & in pulverem redacturus sit, quem
neque quisquam decerpit, nec coronis adap-
tauit, sed frustra natura labobravit.

At quae sequuntur ex Nazianzeno, pro re-
rum, & personarum conditione, plena sunt
grauitatis.

LAUDATIO MIXTA, ET CONCISA PER
frequentationem.

Ex Dino Gregorio Nazianzeno, oratione in D
Athanasium.

Αμ' ην υψιλος ε τωις εργοις, ταπεινός ε δ'
φρονήματι, η την μ' εριτην απροσθηθη,
την ευσυχιαν η η λειαν επροσθηθη, πραος, εορ-
γητος, συμπαθής, ηδός τ' λόγος, ηδ' οω τ' ζόσος,
αγγελικός τόσος, αγγελικότερος την διάνοιαν,
εθνικμψοι χαλίω, επαινεται παινευλικός, η
μη επι ν τω χαλόν τη αμεζια λυμναδω, η
άλλα ποιηται η την επημητην πατη ηρ, η
τ' επαινο, αρχικόν, ματε το απαλον εκλυτορ,
μη εφρον τ' αυτηρον, αλλά το μ', επηκειάμ, το
εφρονησιμ, η φιλοεφριαν αμφοτερα, ελαχιστα
μ' λογη δια τ' ζόσος, δεοιδωθη, ερισοντα
ωρος παρ αγωγιαμ, ελαχιστα δε ραβδω, δια τον
λόγος. εμ δε ελαττω τομης, δια τον ραβδον με-
ζίως αποθησαμ.

no pere opus haberet, nec rursus propter vim,
seclione porro multo minus, ob virgam moderatē serientem.

VITA quidem sublimis erat, verum ani-
mo humilis, atque ea quidem virtute, ut
nemo ad eam aspirare posset: ceterum
ea comitate, ut ad eius congressum facilis
aditus omnibus pateret, mansuetus, ab ira a-
lienus, ad miserationem propensus, sermone
iucundus, moribus iucundior, facie Angeli-
cus, in increpando placidus, in laudando eru-
diendi vim habens: sic vtrumque temperans,
ut neutrum horum per immoderationem la-
befactaret, verum & increpatione paternam
charitatem, & laudatio imperio dignam gra-
uitatem obtineret: nec aut mollities dissolu-
ta, aut seueritas rigida, & terribilis esset, quin
potius illa facilitatis, & benignitatis: haec
prudētia nomen haberet, vtraque vero sa-
pientia laudem consequeretur. Ita denique se
comparans, ut nec sermone, propter mores a-
bunde ad institutionem sufficientes, mag-

Laudatio
Pulcheria S.
Athanasiu.

Item

Item ex eodem.

Ο μὲν ἐπαμειβία τ' ἐνηθείαις, καὶ ἀποσκευαίαις, οἷον ἀσφάλων τε καὶ αὐλοῦ, ὃ δὲ τ' ἐν ταῖς ἀρῶν, ὑπνιάς τε, καὶ φαλμαδίας, ἐπὶ τοῦ ὄρου τε, καὶ ἀκτιῶν. ἀπὸ τὸν δὲ ἀποστασία τῆς διουμένης, καὶ τὴν πρὸν τ' ὑπερχοντα ἀνάκτου, ἢ πρὸς τ' ἀπενοῦ συγκατάβασιμ, αἱ παρθένοι τ' νομφαγωγῶν, αἱ ὑπὸ ζυγῶν τ' ὠφροισίν, οἱ τ' ἐρημίας τ' περιετῆρ, οἱ τ' ἀπλοῖα τ' ὄληθον, οἱ τ' δωριάς, τ' θεολόγοι, οἱ δὲ εὐθυμίας, τ' χαλνῶν, οἱ δὲ συμφορῶν, τὴν παρκαλλισίμ, τὴν βακχισίμ, ἢ κολία, τὴν παιδαγωγίαν ἢ νεότης, ἢ κενία, τ' περιετῆρ, ἢ εὐπορία τ' οἰκονόμοι, λοκοῦσι μὲν, καὶ χῆμα, τ' ἀποστασίαν ἢ ἀπαινεῖσθαι, καὶ ὄφρανοι τ' παῖρα, καὶ πτωχοὶ τ' φιλοπώχοι, καὶ τ' φιλοπῶν, οἱ εἰνοὶ, καὶ ἀδελφοὶ τ' φιλάδελφοι, οἱ νοσῆτες, τ' ἰατροί, ἢ βλάκεινοῖ, καὶ ἰατροὶ οἱ ὑγειανοὶ τ' φύλακα τ' ὑγείας, οἱ πάντες τ' πᾶσι πάντα γινώσκου.

Hic illius, velut corpore vacantis, ac materia expertis, in ieiunijs, & ciuitatis assiduitatem laudibus vehat. Ille insuperabilem in vigilijs, & plalmodijs vigorem. Alius egentium curam, & praesidium: alius, vt vel superbis, & elatis resisterit, vel ad humiles se demilerit narret. Virgines laudent pronubum, quae matrimonij iugo constrictae sunt, moderatorem; qui solitariam vitam agunt, excitatorem, & erectorem; qui in sodalitate viuunt, legislatorem. Simples deductorem, speculationi dediti Theologum, hilares fratum, calamitosi consolatorem, canities baculum, iuuentus paedagogum, paupertas largitorem, diuitia dispensatorem. Quin mihi videntur viduae patronum laudaturae, & pupilli patrem, & pauperes pauperum studiosum, & peregrini hospitalem, & fratres fratrum amantem, aegrotantes medicum, idque cuiuscunque morbi, ac medicamenti volueris, sani valetudinis custodem, omnes denique eum, qui omnia omnibus factus est, vt omnes vel quam plurimos lucrifaceret.

LAVS ERVDITIONIS MIXTA PER Synatrosimon.

Ex Diuo Gregorio Nazianzeno, oratione in magnum Basilium.

Basilij laus. Eruditionis laus vel scientia.

Ποῖον μὲν εἶναι τὸν ὄντα ἐπιπλεῖ παιδεύσεως, καὶ ἄλλων ἢ ποιῶν, ἐν μετ' ὑπερβολῆς, ὡς μόνον οὕτω μὲν ἀπείρητα διαβῶν, ὡς οὐδέ τις ἐμ. οὕτω δὲ ἀκρον ἐχέτω, ὡς τ' ἀλλοῦ οὐδέ μ. αὐτὸν ἢ γὰρ εὐφρα σιωπῶν μὲν δεῖν ἐπιστήμα καὶ τέχνα τὸ κράτ' ἐχέτω. ἔκιστα μὲν τὰ χεῖρα φύσει δια τὸν δεινῶν, ἢ κίκα τὸν ὄντα, δια τὰ χεῖρα. οὕτω δὲ ἀμφοτέρω συλλαβῶν, καὶ ἐν ἀγαθῶν, ὡς ἀλλοῦ εἶναι ποτέτω τῶν ἐκείν' ἀδυνασιώτερον. ἢ μὲν ῥητορικὴν τοῦτ' ἐν τῶν μὲν πνεύμα, εἰ καὶ τὸ ἦν αὐτῶ μὲν κατὰ ῥήτορας

Quod disciplinae genus est, in quo versatus non sit, atque ita eximie versatus, quasi in eo solo elaborasset. Sic nimium omnia complexus, vt ne vnum quidem quicquam singula rursus ita ad summum, quasi nihil aliud praeterea didicisset. Ad ingenij enim acrimoniam studium accedebat, ex quibus imperium artibus, scientijsque comparatur. Qui cum celeritate naturae propter laborem, & contentionem minimè opus haberet, quemadmodum nec labore propter ingenij magnitudinem: sic tamen vtrumque coniunxerat, vt non satis liqueret, vtro nomine admirabilior esset. Quis in Rhetorica, illa, inquam, vim ignis spirante, cum eo

ἢ τις ἰσομορφικῶς ἢ ἁλοῦσα ἐξελκυσθῆ, ἢ ἱστορίαν συνάγει, ἢ μέσους ἔπιταται, ἢ νομοθετῆ ποιημῶσι; τίς ἤ τὴν φιλοσοφίαν, τὴν δὲ τὸς ὀφθαλμοὺς τε καὶ αἰσθητικῶν, ὅσα τε πρακτικῆ καὶ θεωρητικῆ, ὅσα τε περὶ τὰς λογικὰς ἀποδείξεις καὶ ἀντιθέσεις ἔχει, καὶ τὰ καλαίστρατα, ἢ δὲ διαλεκτικῶς ὀνομάζουσι; ὡς ἦσαν εἶναι τὸς λαβυρινθίου διηγεῖσθαι, ἢ τὸς ἐκείνους τὸ λόγιον ἀρκυο διαφυγεῖν, καὶ τὸ τοῦ ἐλέγσου ἀπορομίας ἢ καὶ γαμοζίας, καὶ ἀριθμῶν ἑταλογίας, τὸς ὅτι λαβῶν, ὅταν μὴ κλονεῖσθαι τίς περὶ ταῦτα κομφαίς τὸ περιττὸν διεπίσσει, ὡς ἀχρηστον τίς εὐσεβῶν ἐβλουσιν, ὡς μάλλον μὴ τὸ ἀρεδὲν τῷ παραδέντῳ ἐξείναι θαυμάζειν.

comparandus, tamen illius mores à Rhetorum moribus differenti? Quis in Grammatica, quæ linguam ad græcismum format, historias colligit, metris præest, carminibus leges præscribit? Quis in Philosophia, excelsa procul dubio scientia, & sursum gradiente, siue eam partem spectes, quæ in actione, & speculatione posita est, siue eam, quæ in Logicis demonstrationibus, aut oppositionibus, & concertationibus versatur, quam Dialecticam vocant, in qua adeo excellit, ut ijs, qui cum eo disputabant, facilius esset sese extricare è labyrinthis, quam argumentorum eius laqueos effugere, si quando res ita postulare? Iam verò Astronomiam, Geometriam, numerorum proportionibus, hæcenus didicisse contentus, ut non ab ijs, qui eiusmodi rebus sciti, & eruditi sunt, exagretur, quicquid superat, ut pietatis cultoribus in iugiferum contempserit: adeo ut & quod elegit, magis admirari, ac prædicare liceat, quàm quod reliquit.

Hæc nos obiter: Qui plura volet in hoc genere, videat Luciani Demosthenem, Plinij Traianum, Panegyricque Imperatorum ex Latino Pacato, Eumene, & alijs; nulla est materia, in qua fecundius omnia penè ingenia luxuriarint.

Pro animalium laude infinita sunt apud Ælianum, qui eorundem finis elegantissimo style est persequutus. Equi encomium habet Hierocles in præfatione libri secundi Hippiatricorum, & Gryneus in Hippiatrica. Bouem celebravit Libanius, Muscam Lucianus, Apes Quintilianus, de quibus nonnulla dixi superius. Multa etiam, quæ ad animalium laudes attinent, inueniuntur in hypotyposibus.

quitatem suam prober, & pulchritudinem ostendet: sitque, quod ait Tertullianus de Carthagine, in libro de pallio, vetustate nobilis, nouitate scelix, quod illustrat similitudine ducta à magnis operibus, quæ veluti temporis lima expolita sensim ad elegantiora desunt. Hanc esse quoque naturæ æconomiam difertissime declarat Philo ludæus, libro de mundi opificio.

Secundum, Populi nobilitas, qui aut indigena est, aut ab aliarum vrbiū indigenis quos ipse sua gloria mobilitauit, delitijs perfudit, robore animauit. Huius autem bellicæ fortitudinis vnum affert exemplum in Chijis à Smyrensibus egregiè debellatis, cuius victoriæ monumentum, Nauis est, quotannis in pompa Bacchanaliorum delata.

Consuetum illud fuit antiquis, arma, clypeos, signa, vexilla, naues, & cætera huiusmodi, ad victoriæ monumenta seruare, sic C. Metemius Rostratas prisceorum Latinorum naues, quas deuicerat, in rostris collocari iussit, vnde, & loco nomen.

Tertium, Omnis venusta transiitione pluribus, ut satis perspectis, ad commendationem pulchritudinis delabitur, quam æstheticus admodum laudat, dignam asserens, quæ inter stellas collocetur. Sic Eriinna Lesbis, Romam dixit, τῆς Ὀλυμπεύου, Olympum terræ.

Quartum, Formæ illius ecclestis notas, & insignia sigillatim expendit. Sunt autem stus,

Rxi magni-

Artificium & suauitas Aristidis in laude Smyrna.

CAPVT XXIV.

Babylonis descriptio nem vide apud Philostr. l. i. c. 18. p. 17.

Inter res inanimas celeberrima est hæc vrbiū, in qua visum est Smyrnæ encomium ex Aristide subijcere, quod elegantissimæ ciuitati videatur suauissimam orationem accommodasse.

Sunt autem eius hæc præcipua capita. Primum laudis caput, est ab antiquitate, quod Smyrna tertio instaurata, ex eo & anti-

Olympus apud Eriinnam.